

COVID-19 กับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และพฤติกรรมของชาวสเปน

การแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ยืดเยื้อ ส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจ และสังคมในทุกมิติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของความรู้สึก พฤติกรรม วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของผู้คน ในกรณีนี้ นักมนุษยวิทยา Alberto del Campo ได้ทำการสำรวจ และวิเคราะห์ผลกระทบต่อสถานการณ์ COVID-19 ต่อวิถีชีวิตในสเปน และตีพิมพ์ในหนังสือ La Vida Cotidiana en Tiempos de la Covid (Daily Life in Times of Covid) โดยแสดงถึงบริบทของการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ดังนี้

1. ความต้องการกลับไปใช้ชีวิตประจำวันตามปกติ รวมถึงการตั้งความหวังต่างๆ ซึ่งในช่วงก่อนวิกฤติเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่าย โดยหัวข้อสนทนาที่พบบ่อยที่สุดในสเปนในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 คือ การออกไปนอกบ้าน การเดินเล่น การไปเยี่ยมครอบครัว และเพื่อนฝูง ทั้งนี้ พบว่า ระดับความอดทนต่อการใช้มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดลดลง เมื่อเทียบกับช่วงการล็อกดาวน์อย่างเข้มงวดในระยะแรก ขณะที่ความต้องการใช้ชีวิตตามปกติเพิ่มสูงขึ้นในช่วงการระบาดระลอกใหม่

2. มีความแตกต่างด้านการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มอายุต่างๆ โดยกลุ่มผู้เยาว์ หรือวัยรุ่น เห็นว่าสถานการณ์ COVID-19 เป็นโอกาสในการหยุดเรียน หยุดสอบ หรือเป็นช่วงหยุดพักผ่อน ขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ มีความวิตกกังวลกับความไม่แน่นอน ระดับความเชื่อมั่นลดลง รวมถึงเกิดความเคลือบแคลงสงสัยกับระบบต่างๆ ที่มีอยู่

3. การเปลี่ยนแปลงของแนวคิดในการใช้ชีวิต จากเดิมที่ให้ความสำคัญกับบริบททางสังคม มากกว่าปัจเจก โดยสังคมก่อนการเกิดวิกฤติ เป็นสังคมของ “นกฮัมมิงเบิร์ด” ซึ่งความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องถือเป็นสิ่งจำเป็น โดยที่การหยุดนิ่ง หรือการย่ำอยู่กับที่ เปรียบเสมือนการปราศจากความสำคัญ หรือการไร้ตัวตนในสังคม ไปจนถึงความน่าผิดหวัง และความซึมเศร้า ซึ่งวิกฤติ COVID-19 ทำให้ผู้คนหันกลับมาตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง โดยเฉพาะด้านความปลอดภัย มากกว่าคำนึงถึงการยอมรับของผู้อื่น และสังคม โดยก่อนหน้านี้ วิถีชีวิตที่ยุ่งวุ่นวาย ทำให้ผู้คนมองข้ามถึงอันตรายต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัว ซึ่งในสถานการณ์ COVID-19 จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นสถานที่ปลอดภัยจากอันตราย ทั้งอาชญากรรม และเชื้อโรคต่างๆ

4. ปัญหาด้านการบริหารจัดการชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน (Work-Life Balance) และความกดดันที่เกิดจากการทำงานจากบ้าน (Remote working) โดยที่ COVID-19 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน จึงขาดการเตรียมความพร้อมในแทบทุกด้านของการทำงาน ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียม โดยปัญหาที่พบบ่อยคือ ปริมาณงาน และเวลาทำงานที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสร้างความรู้สึกกดดัน หรือความไม่พอใจ และการจัดสรรเวลาทำงานกับเวลาส่วนตัว รวมถึงปัญหาทางสภาพจิตใจ ซึ่งผู้คนจำนวนมากรู้สึกเดียวดาย และต้องการการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งการสื่อสารผ่านเทคโนโลยี เช่น การประชุมทางไกล (Video conference) หรือการพูดคุยผ่านช่องทางออนไลน์ไม่สามารถทดแทนได้ ทั้งนี้ ผู้ปกครองยังมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นจากการที่โรงเรียนปิดการเรียนการสอนอย่างฉับพลัน ขณะที่ไม่มีระบบสนับสนุนที่รองรับการเรียนจากบ้าน หรือการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน

5. การเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ในบ้านของสามีภรรยาในช่วงการล็อกดาวน์ โดยเฉพาะงานที่ต้องออกไปนอกบ้าน เช่น การจับจ่ายซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค หรือการนำสุนัขออกไปเดิน ซึ่งโดยทั่วไป ภรรยามักทำหน้าที่ดังกล่าว

นโยบายภาครัฐ

เศรษฐกิจและแรงงาน

แนวโน้มการตลาด

รายงานสินค้าและบริการ

อื่นๆ

6. ช่องว่างทางสังคม และเศรษฐกิจกว้างขึ้น โดยเฉพาะจากระดับ หรือความรวดเร็วในการเข้าถึงบริการต่างๆ อาทิ การตรวจหา COVID-19 ซึ่งโดยทั่วไปมีค่าใช้จ่าย (ยกเว้นกรณีส่งโดยแพทย์ หรือจำเป็นต้องทำการตรวจก่อนการเข้ารับการรักษาโรคอื่นในโรงพยาบาล ฯลฯ) ความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตในบ้านในช่วง COVID-19 โดยเฉพาะจากมาตรการล็อกดาวน์ โดยคนรวยอาศัยในบ้านที่มีบริเวณกว้างกว่า หรือมีหน้าต่าง/ระเบียง รวมถึงการใช้เทคโนโลยี และการเข้าถึงระบบโทรคมนาคม ซึ่งมีความจำเป็นในการติดต่อสื่อสาร การทำงาน หรือการเรียน

7. การเปลี่ยนแปลงมุมมองด้านความสัมพันธ์ โดยพบว่า มีทั้งการเปลี่ยนจากการเข้าสู่ความสัมพันธ์แบบรวดเร็ว (fastlove) เป็นการใช้เวลาในการเรียนรู้ทำความเข้าใจกัน โดยเน้นให้ความสำคัญกับความคิด นิสัย มากกว่ารูปลักษณ์ และการปฏิสัมพันธ์ ขณะที่พบการให้ความสำคัญกับการเป็นปัจเจกชน (Individualism) โดยใช้ชีวิตอย่างเต็มที่ในแบบของตน ทั้งนี้ อัตราการเกิดในช่วงวิกฤติ COVID-19 ในสเปนลดต่ำลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยในช่วงเดือนธันวาคม 2563-มกราคม 2564 ลดลงร้อยละ 23 เทียบกับช่วงเดียวกันในปีก่อนหน้า ซึ่งที่ผ่านมาในปี 2562 สเปนมีจำนวนทารกแรกเกิดน้อยที่สุดนับตั้งแต่ปี 2484

ที่มา : La Vida Cotidiana en Tiempos de la Covid โดย Alberto del Campo และ El Pais

ความเห็น สศต.

สเปนเป็นประเทศที่มีการแพร่ระบาดในระดับสูง โดยรัฐบาลตั้งเป้าหมายในการฉีดวัคซีนให้ได้ร้อยละ 70 ของประชากรอย่างรวดเร็วที่สุดหลังฤดูร้อน หรือหลังเดือนสิงหาคม 2564 จึงคาดว่า จะยังคงมีการใช้มาตรการจำกัดการเดินทาง และการป้องกันการแพร่ระบาดอื่นๆ รวมถึงการขอความร่วมมือให้ทำงานจากบ้านเป็นหลัก ซึ่งจะมีผลต่อวิถีชีวิตของชาวสเปนตามรายงานข้างต้น ในการนี้ เป็นโอกาสในการขยายตลาดสินค้าของไทย โดยเฉพาะสินค้าของใช้ของตกแต่งบ้าน ไลฟ์สไตล์ เครื่องไฟฟ้า (เครื่องปรับอากาศ) และสินค้าเพื่อการสันทนาการ จากการที่ประชาชนยังต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในที่พักอาศัย จึงมีแนวโน้มทำการปรับปรุงห้อง หรือพื้นที่ภายในบ้าน รวมถึงซื้อหาของใช้ที่ตอบสนองการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ และคลายความเครียดจากปัญหา และความกังวลต่างๆ ทั้งนี้ ชาวสเปนที่อาศัยในตัวเมือง นิยมมีบ้านหลังที่สองในเขตนอกเมือง หรือแคว้นใกล้เคียงด้วย